

2019. aasta üldhariduskoolide rahulolu ja koolikeskkonna küsitluste tagasiside

Neeme Kool

Mis on rahulolu ja miks on vaja seda hinnata?

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 seadis 2014. aastal sihiks, et erinevate osapoolte rahulolu elukestva õppe toimimisega peab Eestis kasvama. Nii õppeasutused, koolipidajad kui riik on palju pingutanud, et õpikeskkonda ja õpikäsitust uuendada ning luua õpilase arengut soodustav õpi- ja kasvukeskkond. Alates 2015. aastast alustati Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel riiklikult korraldatud rahuloluküsitluste läbiviimisega üldhariduskoolide õpilaste hulgas, aasta hiljem valmisid uued küsimustikud hindamaks rahulolu kõigil haridustasemetel. 2017. aastal toimus uute küsitluste valimi põhine katsetamine, alates 2018. aastast rakendatakse küsitlusi igal aastal.

2018/19 õppeaastal osalesid üldhariduskoolide küsitlustes 4., 8. ja 11. klassi õpilased ning kõik täiskasvanute gümnaasiumite õppijad. Lapsevanemaid ja õpetajaid käesoleval aastal ei küsitletud. Rahuloluküsitluste eesmärgiks on anda õppeasutustele tagasisidet ja toetada seeläbi koolikeskkonna pidevat arengut. Küsitlused annavad nii kooli, kohaliku omavalitsuse kui ka riigi tasandil ülevaate erinevate osapoolte rahulolust ja selle muutumisest ajas. Tagasiside toetab õppe- ja kasvatustöö tugevuste ja nõrkuste märkamist, aidates nii suunata õppeprotsessi arendamist õppeasutustes ning soodustades õppega seotud osaliste teabevahetust ja koostööd. Sarnasel moel jätkatakse küsitluste korraldamist ka järgnevatel aastatel, õpilaste hulgas toimub andmekogumine igal aastal, lapsevanemate ja õpetajate hulgas üle kolme aasta.

Rahulolu ja koolikeskkonna küsitluste sihtrühmad 2017–2022

Skeemi suuremalt kuvamiseks vajutage siia! (https://www.innove.ee/wp-content/uploads/2019/05/sihr%C3%BChmad_2017-2022.jpg)

Kuidas ja mida mõõdeti?

Andmekogumine üldhariduskoolides viidi SA Innove poolt läbi 2019. aasta veebruar-märts. Rahulolu ja koolikeskkonna küsitlustele vastasid 12407 4. klassi, 9920 8. klassi ja 5616 11. klassi õpilast ning 1046 täiskasvanute gümnaasiumite õppijat. Kõikidest üldhariduskoolidest võtsid käesoleva aasta küsitlustest osa ligikaudu 92%.

Rahulolu hindamisele lähenetakse maailmas erinevalt. Käesolevates küsitlustes käsitleti vastajate kooliga rahulolu kui subjektiivset heaolu: st isiklikku kooliga seotud kogemust, mis lähtub vastaja õpikeskkonnaga seotud tunnetest ja meeleoludest (nt kuidas õppija ennast teatud laadi õppes tunneb, kas talle meeldib koolis käia). Subjektiivse heaolu mõttes kajastavad rahuloluhinnangud vastaja suhet keskkonda, aga ei kirjelda objektiivseid keskkonna tunnuseid. Samas olukorras võib üks inimene olla rahulolev ja teine mitte.

Kooliga rahulolu mõõtmise aluseks on teadusuuringutel põhinev mudel. Kokkuvõtvalt hinnati vastajate (1) üldist kooliga seotud heaolu kogemust, (2) rahulolu spetsiifiliste kooli õpikeskkonna tahkudega ning (3) rahulolu mõningate kooliväliste teguritega, mis võiksid vastajatel kooliga rahuloluga seostuda. Heaolu hindamisel tugineti enesemääratlusteooriale¹, mis näeb inimese sisemise motivatsiooni kujunemise ja heaolu kogemise olulise sisendina kolme põhivajaduse - autonoomia, enesetõhususe/kompetentsuse ja seotuse - küllaldast rahuldatus. Koolide õpikeskkonna puhul vaadeldi nii keskkonna sotsiaalset (nt kiusamine, õpetajate ja juhtkonna tegevus, suhted) kui ka füüsilist külge (nt õppevahendid, ruumid, toitlustus, tugiteenused). Keskkonna sotsiaalse külje avamisel käsitleti ka õppetöö iseloomu, kogudes andmeid tunnuste kohta, mis kajastaksid õpikäsituse muutumist². Kooliväliste teguritena, mis võiksid rahuloluga seostuda, käsitleti näiteks rahulolu koduse keskkonnaga.

Rohkem informatsiooni rahuloluküsitluste ja -kontseptsiooni kohta saab HTMi veebilehelt www.hm.ee/rahulolu (<https://www.hm.ee/et/rahulolu>).

¹ Ryan ja Deci (2000), Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being, *American Psychologist*, 55, 68-78

² Vt ülevaadet õpikäsituse muutumise põhjustest ja eesmärkidest www.hm.ee/opikasitus (<https://www.hm.ee/et/opikasitus>).

Tagasiside

Järgnev kokkuvõte annab ülevaate Teie kooli õpilastelt kogutud andmetest. Raportis on eraldi peatükina välja toodud iga sihtrühma vastused, kes Teie koolist küsitlustele vastasid. Tagasisidet anname kõikide sihtrühmade kohta, kui sinna kuulus vähemalt **5 vastajat**. Raportis on läbivalt Teie kooli õpilaste tulemusi kõrvutatud vastava sihtrühma üldise keskmise tulemusega, mis võimaldab jälgida, millistel teemadel ja kui võrd Teie kooli hinnangud üldisest pildist erinevad. **Kõikide üldhariduskoolide raportites, kes on osalenud kahe varasema aasta rahuloluküsitlustes, on võrdluseks ära toodud ka nende varasemate aastate tulemused (seda tunnuste puhul, mis on jäänud muutumatuks).**

Tulemuste esitamine raportis

Mida tagasiside lugemisel kindlasti arvesse võtta?

Tulemusi on raportis esitatud kahel viisil:

1. Latentsete tunnuste keskmiste hinnangute joonised. Latentsete tunnuste puhul mõõdeti ühte nähtust mitme üksikväitega. Iga vastajale arvutati tunnuse keskmine hinnang, kooli keskmine hinnang kõikide selle kooli vastajate hinnangute keskmisena. Keskmistele hinnangutele on lisatud usalduspiirkonda tähistavad jooned (näitavad vahemikku, kus mõõdetud rühma hinnangu parameeter 95% tõenäosusega asetseb). Graafik võimaldab otsustada, kas Teie kooli vastajate hinnang on kõikide koolide vastajate keskmisest hinnangust erinev ning kas erinevus on statistiliselt oluline. Erinevused ei ole statistiliselt olulised, kui võrreldavate gruppide keskmiste tulemuste usalduspiirkonnad omavahel

kattuvad. Kui keskmiste usalduspiirkonnad omavahel ei kattu, on võrreldavate gruppide keskmised statistiliselt usaldusväärselt erinevad. Väited, millega õpilaste latentseid tunnuseid mõõdeti, leiate **tabelist 1, 2 ja 3**. Juhul, kui Teie koolist mõni sihtrühmadest küsitlustes ei osalenud, siis tagasisides Teile vastava sihtrühma latentsete tunnuste tabelit ei kuvata.

2. Üksikväidete sagedusjoonised. Joonistel on kuvatud iga üksikväite vastuste jaotus protsentides. Kõik sihtrühmad andsid rahuloluhinnanguid enamjaolt 5-punktilisel Likerti skaalal (1 - ei ole üldse nõus, 2 - pigem ei ole nõus, 3 - natuke nõus ja natuke vastu, 4 - pigem olen nõus, 5 - olen täiesti nõus). Mõningatele digioskuseid ja -vahendeid, kiusamise kogemist ning põhjuseeta puudumist käsitlevatele väidetele anti hinnanguid ka teistsugusel skaalal. Väited, millele on hinnanguid antud tavapärasest teistsugusel skaalal, on tagasisides tähistatud rohelise värviskeemiga. Enamus üksikväidete puhul tähendab väitega nõustumine suuremat rahulolu hinnatud aspektiga. Negatiivsed väited, mille puhul suurem nõustumine tähendab rahulolematust hinnatud aspektiga, on joonistel välja toodud kolmanda värviskeemiga (oranžikas värviskeem).

Kui üksikväite vastusevarianti valinud vastajate osakaal jäi alla 2%, ei kuvata sagedusjoonisel selle vastusevariandi teksti.

Tagasiside on võrdlemisi mahukas, seda eriti juhul, kui ühest õppeasutusest osalesid küsitlustes kõik sihtrühmad.

Tagasisideraporti lugemisel tuleb tähelepanu pöörata järgnevale:

- 1. Rahuloluhinnangud on subjektiivsed ning sõltuvad ühtaegu nii vastajast endast (nt tema ootused ja väärtused) kui ka tema kokkupuudetest keskkonnaga. **Vastused ei iseloomusta otseselt kooli, vaid vastaja individuaalset suhet kooliga.**** Seetõttu kirjeldab tagasiside esmalt ikkagi vastajate seisundit.
- 2. Tulemuste varieerumine koolis ja erinevused kõikide vastajate keskmisest tasemest aitavad märgata, millistes valdkondades tuntakse ennast paremini ja milliseid kogetakse vähem meeldivatena. **Tagasiside tõlgendamisel tuleks tähelepanu pöörata ebatavalistele tulemustele, mis üldisest pildist palju erinevad.**** See info aitab koolis märgata valdkondi, kus tuleks olukorda lähemalt uurida (mis on nt rahulolematuse täpsemad allikad) ja seeläbi otsida viise heaolu parandamiseks.
- 3. Tulemuste usaldusväärsust mõjutab oluliselt küsitluses osalenute arv.** Kui osalejaid on vähe, siis ei ole tulemused esinduslikud ning võivad olla kallutatud (osalesid nt keskmisest enam rahulolevad või rahulolematud inimesed). Mida suurem on vastajate osakaal, seda veenvamad peaksid kooli jaoks saadud tulemused olema (hea vastamise määr on 75% ja enam).
- 4. Vähese vastajate arvuga koolide puhul võivad joonistelt puududa kooli enda tulemused, mis on tingitud sellest, et väitele andis hinnangu vähem kui 5 antud sihtrühma esindajat.** Õppeasutusest võis kokku küsitluses osaleda rohkem kui 5 ühe sihtrühma esindajat, küll aga ei pruukinud kõik vastajad küsitlust terviklikult täita (küsimustele vastamine ei olnud kohustuslik).
- 5. Tähelepanelik tuleb olla erinevate sihtrühmade samanimeliste tunnuste võrdlemisel.** Ühe ja sama nimega latentseid tunnused ei pruugi olla erinevatel sihtrühmadel ühtemoodi mõõdetud, nt 4. klassi õpilaste hinnangud õpikeskkonnale on mõõdetud mõnevõrra teistsuguste väidetega kui 8. ja 11. klassi õpilaste sama tunnuse hinnangud. Selliste tunnuste omavaheline võrdlemine ei ole sisukas.
- 6. Koolidel, kelle raportis on võrdluseks ära toodud nende varasema aasta tulemused, tuleb tähelepanu pöörata erinevatel aastatel kasutusel olnud väidete sõnastusele.** Mõningate näitajate puhul on võrreldavatel õppeaastatel kasutatud pisut erineva sõnastusega väiteid (nt õpilaste kiusamise kogemine), sisukama tagasiside andmise eesmärgil oleme aga ka need tulemused raportisse kaasanud.

Väidete nimekiri, millega latentseid tunnuseid mõõdeti

4. klassi õpilaste latentset tunnused

TABEL 1. 4. klassi õpilaste küsitlusega hinnatud latentset tunnused

Latentne tunnus	Väited, millega latentset tunnust hinnati
Õpilaste kooliga rahulolu	
Kooliga rahulolu	Koolis on huvitav.
	Tunnen ennast koolis hästi.
	Enamasti lähen ma kooli hea meelega.
Õpilaste põhivajaduste rahuldatus	
Autonoomia	Tunnen, et saan koolis olla mina ise.
	Tunnen, et saan õppida nii nagu ise parimaks pean.
Seotus	Kaasõppijad hoolivad minust.
	Ma saan klassikaaslastega hästi läbi.
	Teised õpilased aitavad mind, kui seda vajan.
Õpilaste rahulolu koolikeskkonna erinevate aspektidega	
Õppedistsipliin	Minu klassis peetakse õppimist oluliseks.
	Minu klassis kuulatakse, kui õpetaja räägib.
Toitlustus	Olen rahul kooli sööklaga.
	Olen rahul koolitoiduga.
Õpikeskkond	Olen rahul õppematerjalidega (nt õpikud ja töövihikud), mida koolis kasutatakse.
	Olen rahul klassiruumidega.
Liikumisvõimalused koolis	Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna.
	Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, nt rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades.
	Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma.
Õpilaste hinnangud õppimisega seotud aspektidele	
Ennast juhtiv õppimine	Ma oskan leida viisi, kuidas mind huvitavad asjad endale selgeks teha.
	Mulle meeldib välja mõelda, kuidas mõnda rasket ülesannet lahendada.

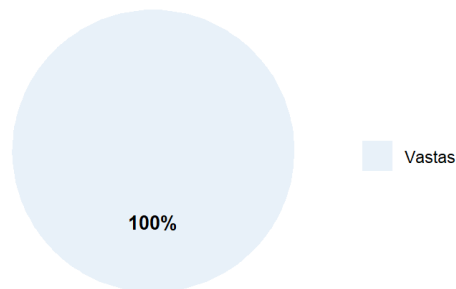
TABEL 1. 4. klassi õpilaste küsitlusega hinnatud latentset tunnused

Latentne tunnus	Väited, millega latentset tunnust hinnati
	Õppides kontrollin ise üle, kas ma olen asja korralikult selgeks saanud.
Küünilisus	Ma ei taha enam koolis õppida.
	Õppimine ei huvita mind enam.
	Tunnen, et õppimine on täiesti mõttetu.
Kurnatus	Koolimured ei lase mul tihti magama jääda.
	Tunnen, et olen koolitöödega üle koormatud.
Õpilaste rahulolu kooliväliste aspektidega	
Kodune keskkond	Minu vanematel on aega, et minuga rääkida.
	Minu vanemad küsivad minu koolipäeva kohta.
Õpilaste hinnang kooli mainele	
Kooli maine	Olen uhke, et õpin just selles koolis.
	Soovitaksin oma kooli ka teistele õpilastele.
	Minu koolil on hea maine.
Muutuv õpikäsitus - õpilaste hinnangud aktiveerivate õppemeetodite kasutamisele koolis	
Arengut toetav tagasiside	Õpetajad selgitavad mulle, mida ma olen teinud hästi.
	Õpetajad selgitavad mulle, mida ma saaksin paremini teha.
Individuaalne tunnustamine	Õpetajad julgustavad õpilasi väljendama oma eriarvamusi ja neid selgitama.
	Õpetajad tunnustavad ka nende õpilaste osalemist ja püüdlikkust, kelle õpitulemused jäävad kesiseks.
Õppetöö mõtestatus	Õpetajad toovad igas tunnis näiteid elust.
	Uut teemat sisse juhatades selgitab õpetaja kus ja milleks neid teadmisi kasutada saab.
	Õpetajatel on tavaks kirjeldada õpitava materjali seoseid igapäevaeluga.
Koostöine õpetamine	Teised õpetajad käivad meie tundides.
	Meil käivad tunde andmas ka lapsevanemad.

Tulemused

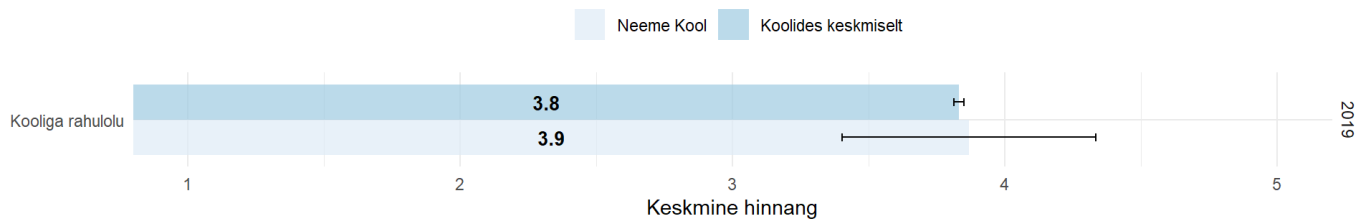
4. klassi õpilaste tagasiside

Joonis 1. 4. klassi vastajate osakaal Teie koolis 2018/19 õppeaastal

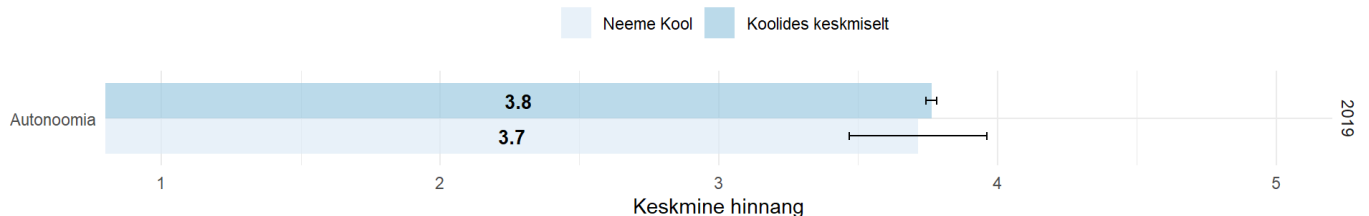

4. klassi õpilaste kooliga rahulolu ja põhivajaduste rahuldatus

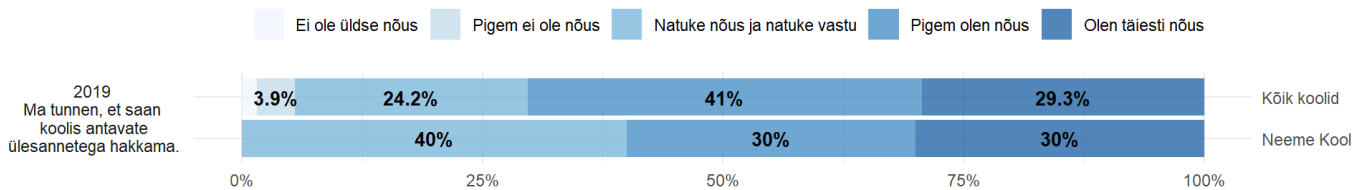
Joonis 2. Kooliga rahulolu: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

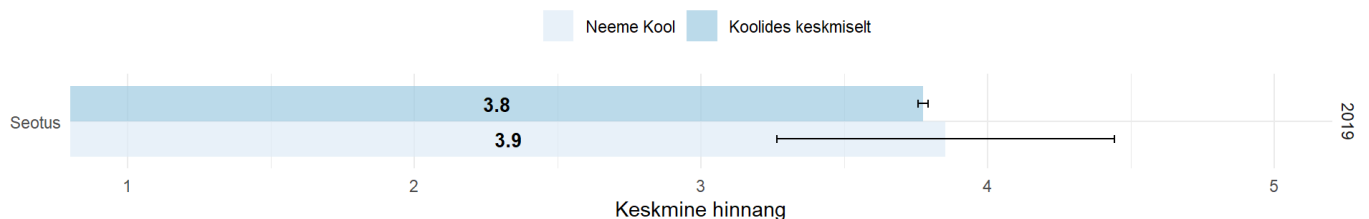
Joonis 3. Autonoomia: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

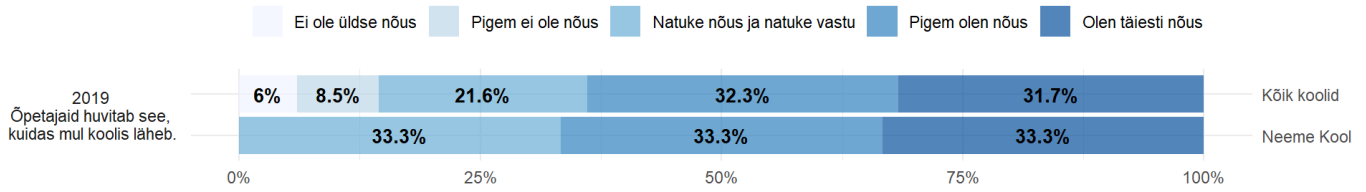
Joonis 4. Enesetõhusus

Joonis 5. Seotus: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

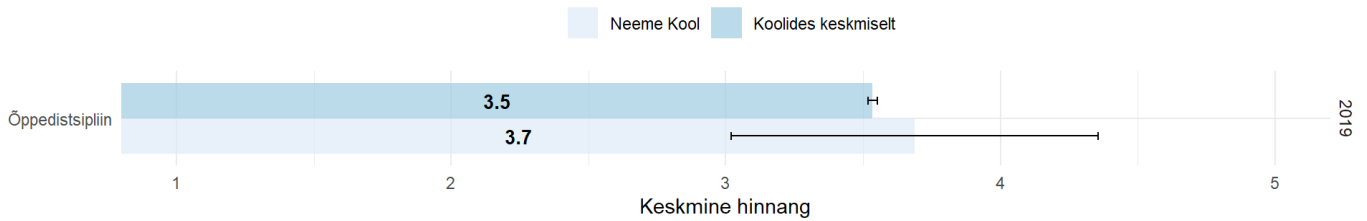

Joonis 6. Õpilase ja õpetaja suhe

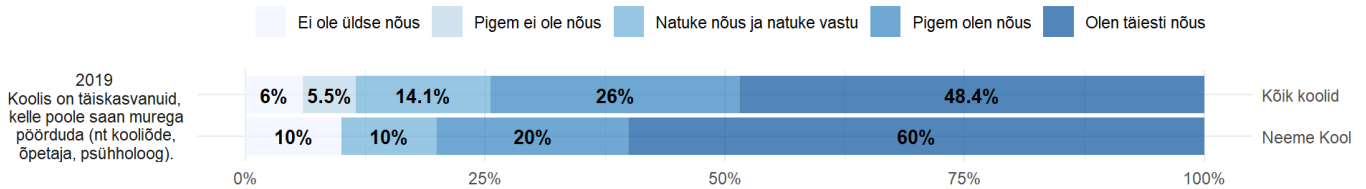

4. klassi õpilaste rahulolu koolikeskkonna erinevate aspektidega

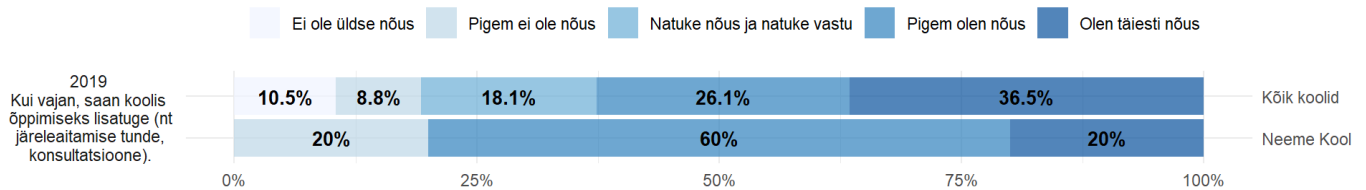
Joonis 7. Õppedistsipliin: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

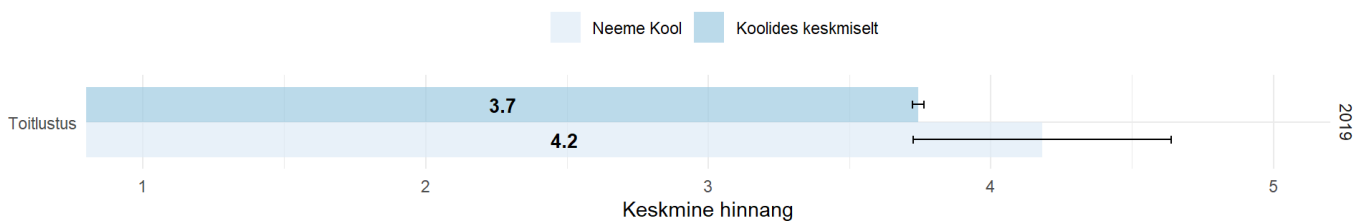
Joonis 8. Tugisüsteemide olemasolu koolis

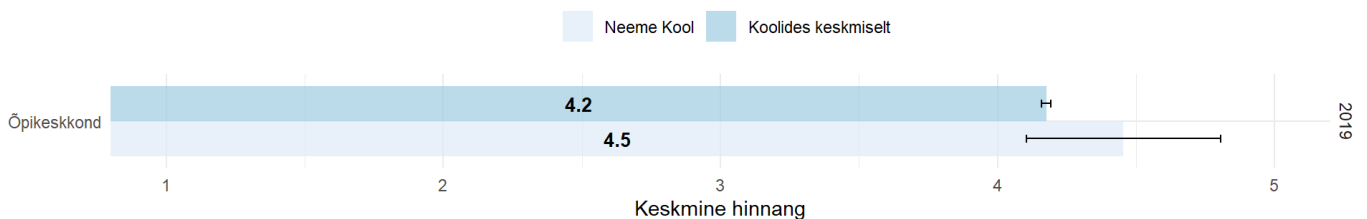
Joonis 9. Lisatugi õppimisel

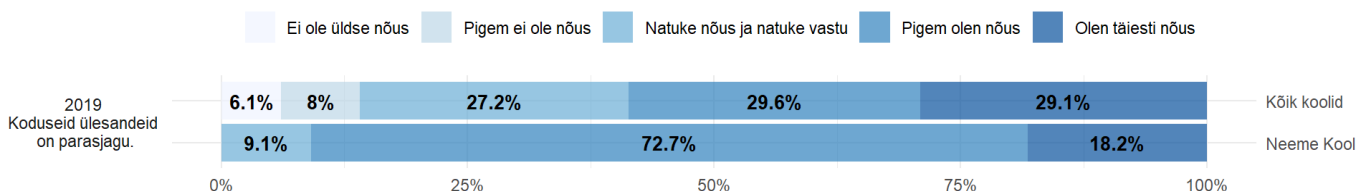
Joonis 10. Toitlustus: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

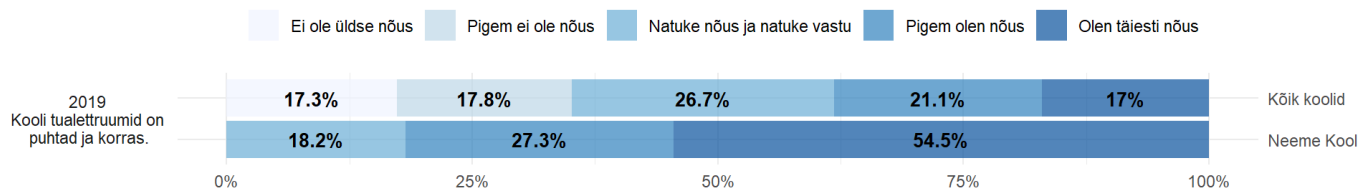
Joonis 11. Õpikeskkond: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

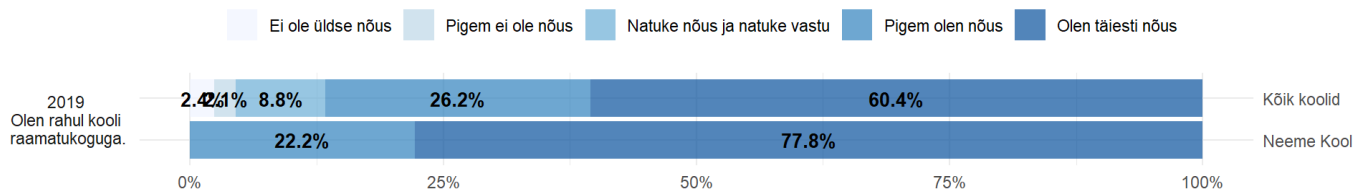
Joonis 12. Kodused ülesanded

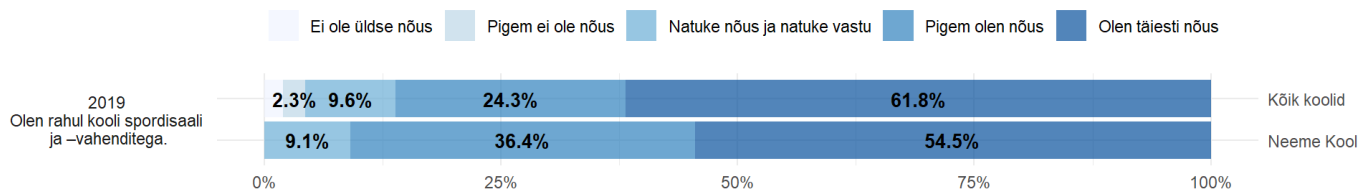
Joonis 13. Rahulolu tualettruumidega

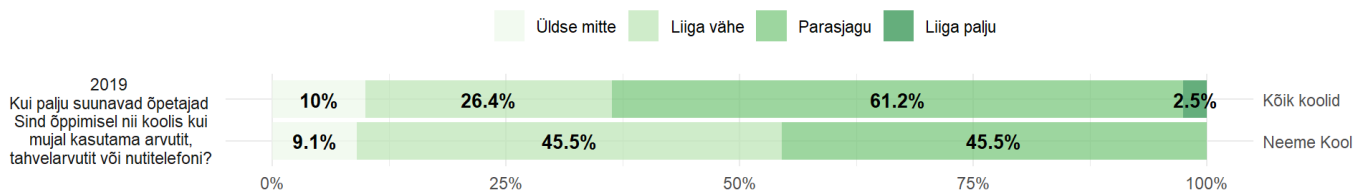
Joonis 14. Rahulolu raamatukoguga

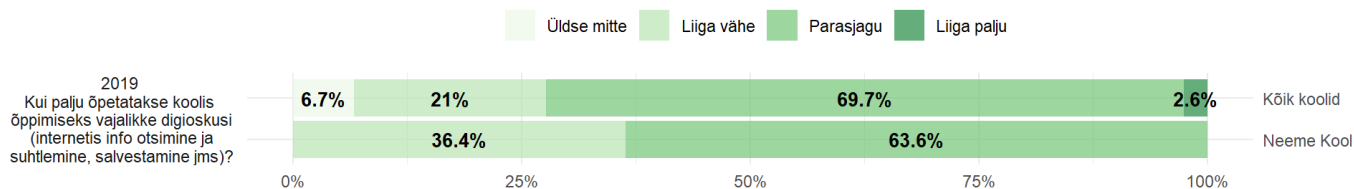
Joonis 15. Rahulolu spordisaali ja -vahenditega

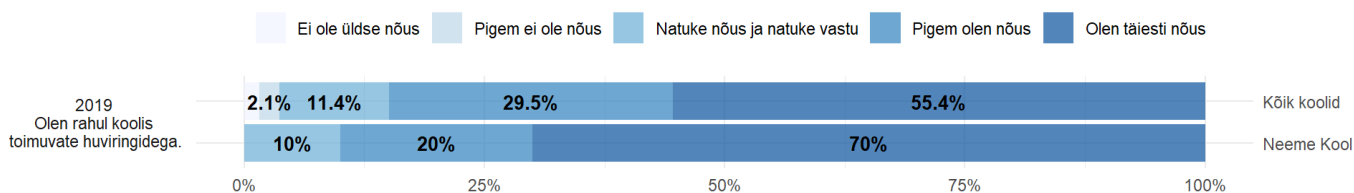
Joonis 16. Digivahendite kasutamine

Joonis 17. Digioskuste õpetamine

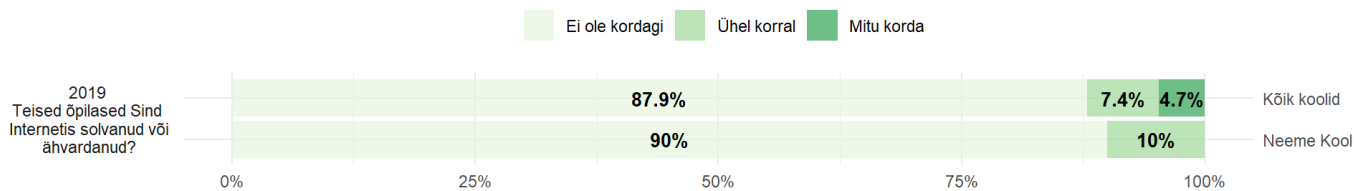

Joonis 18. Rahulolu koolis toimuvate huviringidega

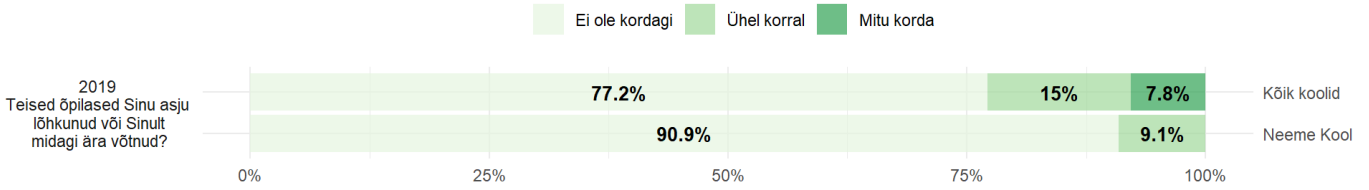

Vastasid õpilased, kes on osalenud mõnes koolis toimivas huviringis.

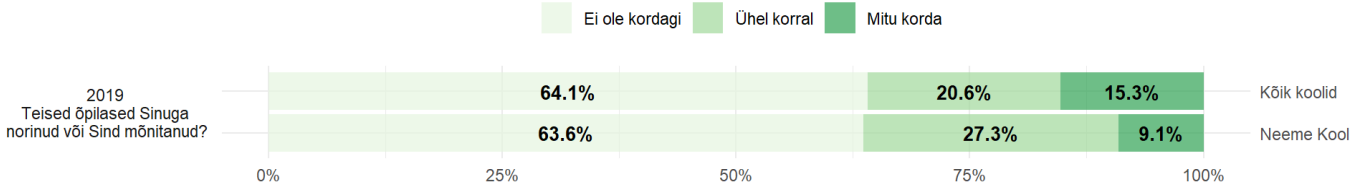
Joonis 19. Internetis solvamise või ähvardamise kogemine viimase kahe nädala jooksul

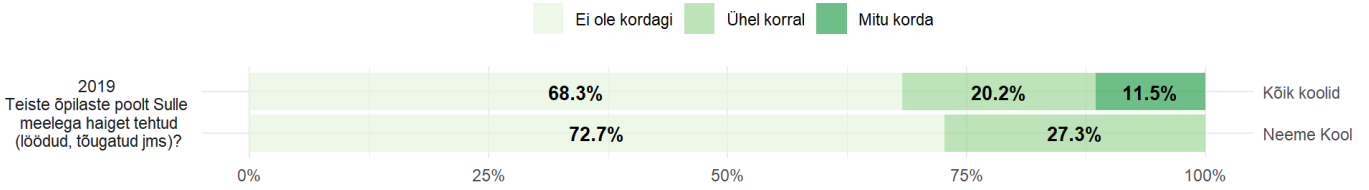
Joonis 20. Asjade lõhkumise või ära võtmise kogemine koolis viimase kahe nädala jooksul

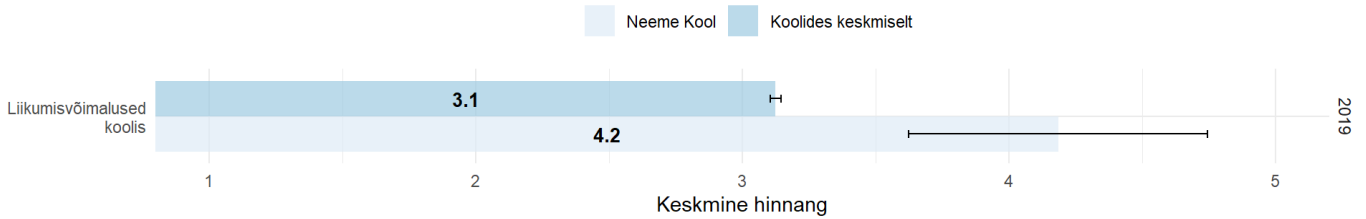
Joonis 21. Norimise või mõnitamise kogemine koolis viimase kahe nädala jooksul

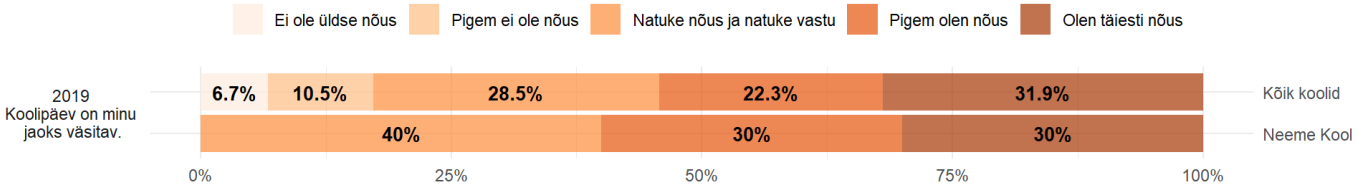
Joonis 22. Löömise või tõukamise kogemine koolis viimase kahe nädala jooksul

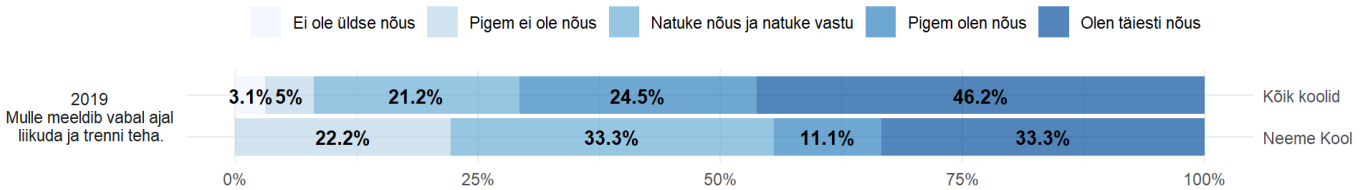
Joonis 23. Liikumisvõimalused koolis: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Joonis 24. Koolipäeva väsitavus

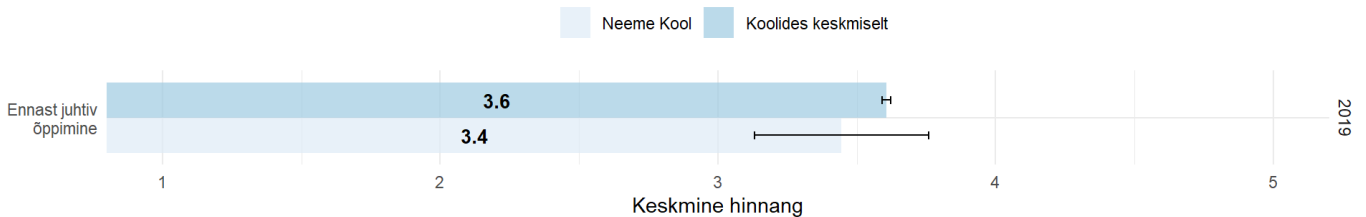

Joonis 25. Liikumine vabal ajal

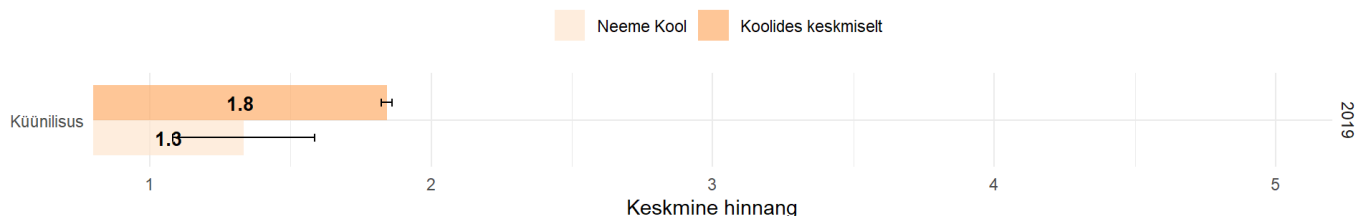

4. klassi õpilaste hinnangud õppimisega seotud aspektidele

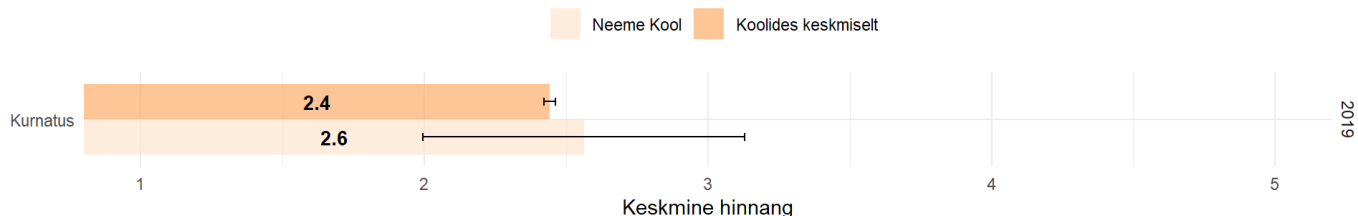
Joonis 26. Ennast juhtiv õppimine: hinnangute keskmised ja 95% usaldusvahemikud

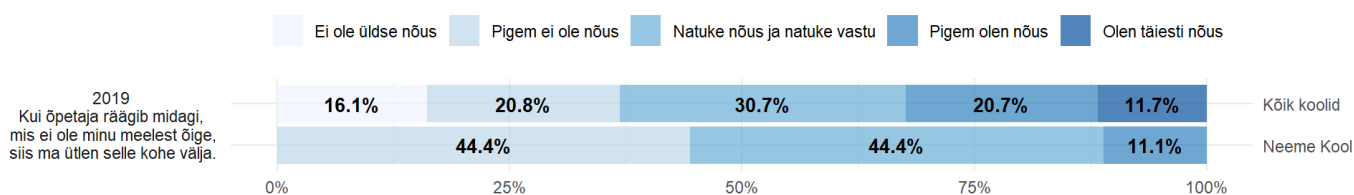
Joonis 27. Küünilisus: hinnangute keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Joonis 28. Kurnatus: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

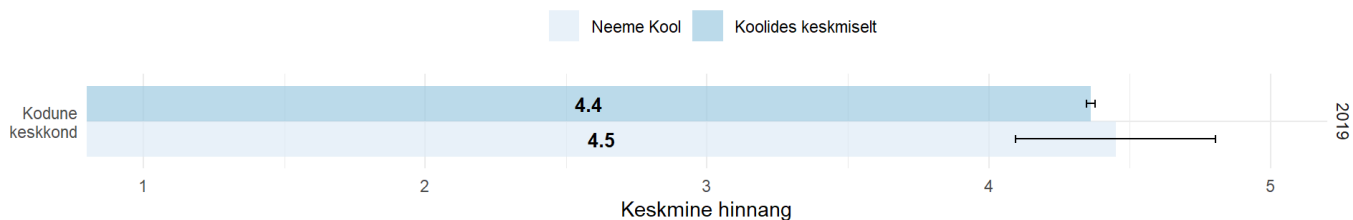

Joonis 29. Kehtestamine

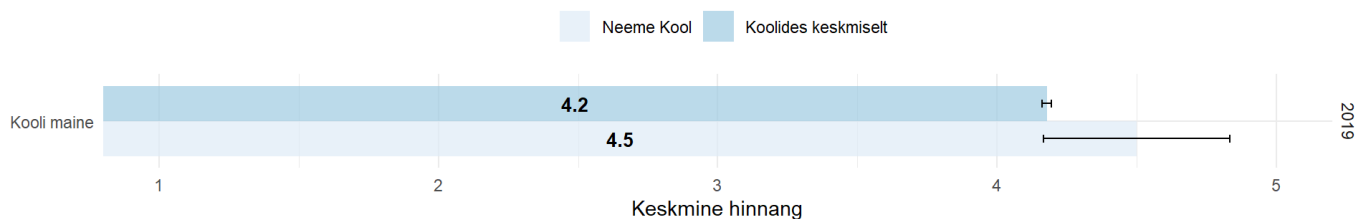
4. klassi õpilaste rahulolu kooliväliste aspektidega

Joonis 30. Kodune keskkond: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

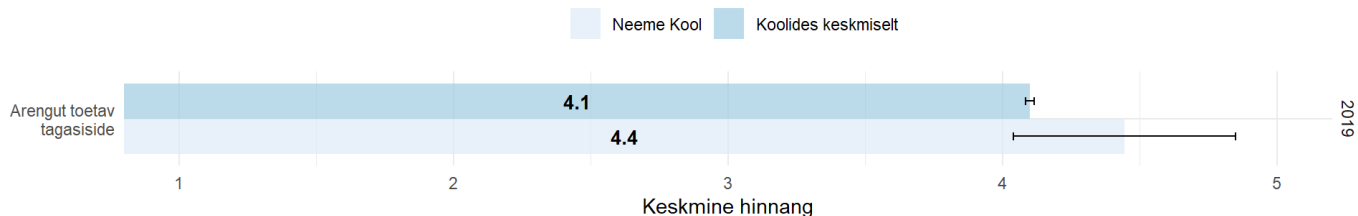
4. klassi õpilaste hinnang kooli mainele

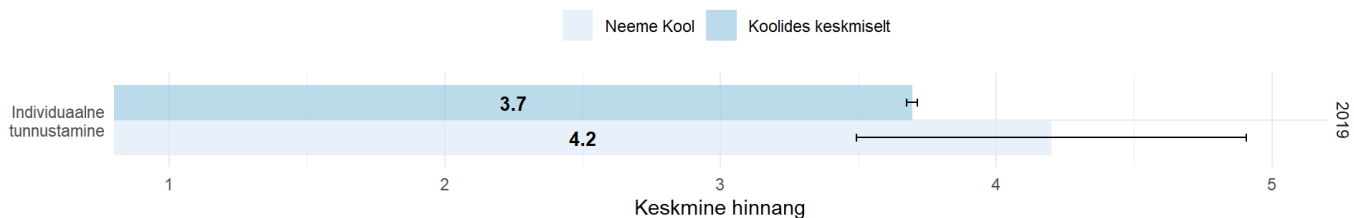
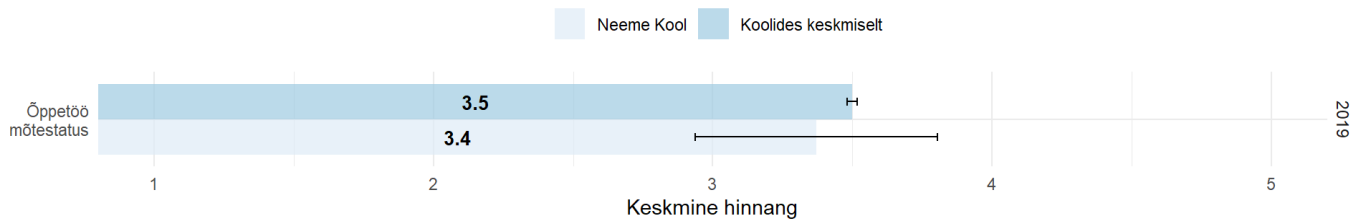
Joonis 31. Kooli maine: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Muutuv õpikäsitus - 4. klassi õpilaste hinnangud aktiveerivate õppemeetodite kasutamisele koolis

Joonis 32. Arengut toetav tagasiside: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Joonis 33. Individuaalne tunnustamine: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud**Joonis 34. Õppetöö mõtestatus: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud****Joonis 35. Koostöine õpetamine: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud**